

84. Perjantaina 22 päivänä syyskuuta 1989

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Siv.

Vaaleja:

- 1) Eduskunnan oikeusasiamiehen
vaali 2553
- 2) Pohjoismaiden neuvoston täyden-
nysvaali ”

Ainoa käsittely:

- 3) Puhemiesneuvoston ehdotus edus-
kunnan työjärjestyksen 52 c §:n muut-
tamisesta 2554

Mainittu ehdotus

- 4) Asetus 9 päivältä kesäkuuta 1989
tapaturmaviraston eräiden virkojen pe-
rustamisesta ja lakkauttamisesta 2555

Mainittu asetus (A n:o 12)
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 16

- 5) Asetus 9 päivältä kesäkuuta 1989
eräistä virkajärjestelyistä ”

Mainittu asetus (A n:o 14)
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17

Esitellään:

- 6) Hallituksen esitys n:o 107 valtio-
neuvoston lainanottovaltuuksista vuon-
na 1990 2556

7) Hallituksen esitys n:o 108 valtion
liikelaitoksista annetun lain (627/87)
mukaisten liikelaitosten lainanottoval-
tuuksista vuonna 1990 2556

8) Hallituksen esitys n:o 109 laiksi
vuodelta 1990 toimitettavassa valtion-
verotuksessa sovellettavista veroastei-
koista ja veroprosenteista ”

9) Hallituksen esitys n:o 110 laiksi
tulo- ja varallisuusverolain muuttami-
sesta 2559

10) Hallituksen esitys n:o 111 laiksi
elinkeinotulon verottamisesta annetun
lain muuttamisesta 2560

11) Hallituksen esitys n:o 112 laiksi
yhtiöveron hyvityksestä annetun lain
muuttamisesta 2561

12) Hallituksen esitys n:o 113 laeiksi
maatilatalouden tuloverolain muutta-
misesta sekä tappiontasauksesta tulove-
rotuksessa annetun lain 2 ja 4 §:n
muuttamisesta ”

13) Hallituksen esitys n:o 114 laiksi
kehitysalueiden veronhuojennuksista ja
laiksi leimaverolain 97 a §:n muuttami-
sesta ”

14) Hallituksen esitys n:o 115 laiksi
liikevaihtoverolain 16 ja 27 §:n muutta-
misesta sekä laiksi eräistä vakuutus-
maksuista suoritettavasta verosta anne-
tun lain 3 §:n muuttamisesta 2563

15) Hallituksen esitys n:o 116 laiksi
eräitä elintarvikkeita koskevista poik-
keuksista liikevaihtoverolakiin annetun
lain muuttamisesta ”

- 16) Hallituksen esitys n:o 117 ympäristönsuojelua koskeviksi muutoksiksi liikevaihtoverolainsäädäntöön 2563
- 17) Hallituksen esitys n:o 118 laiksi kerman ja vähärasvaisen maidon tassaumaksusta annetun lain 22 §:n muuttamisesta ”
- 18) Ed. Niinistön ym. lakialoite n:o 58 laiksi yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain muuttamisesta ”
- 19) Ed. Uiton ym. lakialoite n:o 63 laiksi maan myymisestä asuntotuotantoon Järvenpään kaupungille 2565
- 20) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 64 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 106 §:n muuttamisesta ”
- 21) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 66 laiksi sotilasvammalain muuttamisesta ”
- 22) Ed. Kohijoen lakialoite n:o 67 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 2566
- 23) Ed. Linnainmaan lakialoite n:o 68 laiksi etuostolain 15 §:n muuttamisesta 2567
- 24) Ed. Pekkarisen ym. lakialoite n:o 69 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 2568
- 25) Asetus 1 päivältä syyskuuta 1989 liikenneministeriön hallinnonalan eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta (A n:o 19) ”
- 26) Asetus 8 päivältä syyskuuta 1989 valtioneuvoston kanslian eräistä virkajärjestelyistä (A n:o 20) ”
- Pöydällepanoa varten esitellään:
- 27) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus vankeinhoidotlaitoksen eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta (A n:o 11) .. ”

Siv.

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, Ahde, Almgren, Andersson, Björklund, Donner, Elo, Hilpelä, Härmäläinen, Ikonen, Joenpalo, Jokiniemi, Jouppila, Kankaanniemi, Kasurinen, Kempainen, Knuuttila, Kuuskoski-Vikatmaa, M. Lahtinen, P. Leppänen, Liikanen, Mäkelä, Paasio, Paavilainen, Pekkarinen, Pietikäinen, Pokka, Pystynen, Rauramo, Riihijärvi, Saapunki, Salolainen, Savolainen, Suominen, Särkijärvi, Tiuri, Turunen, Uitto, Varpasuo, Vennamo ja Vähäkangas.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kankaanniemi.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Joenpalo, virkatehtävien takia edustajat Kasurinen, Salolainen ja Vennamo sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Andersson, Jokiniemi, Jouppila, Kankaanniemi, Knuuttila, M. Lahtinen, P. Leppänen, Pekkarinen, Pokka, Pystynen, Rauramo, Saapunki, Savolainen, Uitto, Varpasuo ja Vähäkangas.

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan syyskuun 15 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 119, joka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:o:

418, 419, 421 ja 422. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokunta-paikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Riihijärvi vapautusta ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anosta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi perjantain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi perjantaina kuluvaan syyskuun 29 päivänä kello 10.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Sasi: Arvoisa puhemies! Eduskunnan valitsijamiehille ilmoitetaan, että valitsijamiesten kokous pidetään perjantaina 29 päivänä syyskuuta 1989 kello 12.30 suuren valiokunnan kokoushuoneessa. Kokouksessa suoritetaan Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvoston täydennysvaali.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan oikeusasiamiehen vaali

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on eduskunnan oikeusasiamiehen valitseminen kulumassa olevan nelivuotiskauden jäljellä olevaksi ajaksi ensi lokakuun 1 päivästä alkaen.

Hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamieheksi on valittava eteväksi laintuntijaksi tiedetty henkilö ja vaali on toimitettava siinä järjestyksessä kuin eduskunnan puhemiehen vaalista on säädetty.

Vaali toimitetaan umpilipuvin noudattamalla työjärjestyksen 45 ja 46 §:n säännöksiä. Huomautan, että äänestyslipuissa saa olla ainoastaan valittavan nimi ja tarvittaessa

ammatti niin selvästi ilmaistuina, ettei epä-tietoisuutta henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Säännösten vastaisesti täytetty vaalilippu hylätään. Vaali toimitetaan kahta uurnaa käyttäen. Edustajat tuovat äänestyslippunsa uurnaan siinä järjestyksessä, kuin heidän nimensä on huudettu.

Vaalitoimituksessa avustamaan pyydän seuraavat edustajat: Kalliomäki, Niinistö, Kietäväinen ja Apukka.

Vaalitoimitus alkaa.

P u h e m i e s : Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet Jacob Söderman 135 ääntä, Per Lindholm 2 ääntä, Matti Vähänäkki 2 ääntä ja Pirkko K. Koskinen 1 äänen. Lisäksi on jätetty 15 tyhjää vaalilippua.

Vaaliliput, joihin on merkitty nimet Jörn Donner ja Jukka Tarkka, on hylätty, koska tämän nimisten henkilöiden ei voida katsoa täyttävän hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin edellyttämää kelpoisuusehtoa.

P u h e m i e s : Kun oikeustieteen lisen-siaatti, maaherra Jacob Söderman on saanut äänestyksessä ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, hänet on valittu eduskunnan oikeusasiamieheksi kulumassa olevan nelivuotiskauden jäljellä olevaksi ajaksi ensi lokakuun 1 päivästä vuoden 1989 loppuun.

P u h e m i e s : Eduskunta päättäneen saat-taa nyt toimitetun vaalin tuloksen hallituk-sen tietoon.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Pohjoismaiden neuvoston täydennysvaali

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 2) asiana on Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali.

Kun vaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa, jonka

puhemiehistö on tänään pitämässään kokouksessa tarkastanut ja hyväksynyt, on Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi ja varajäseneksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistan mukaisesti jäseneksi ed. Kekkonen ja varajäseneksi ed. Kautto.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen 52 c §:n muuttamisesta

Ainoa käsittely
Mainittu ehdotus

P u h e m i e s: Käsittelyn pohjana on puhemiesneuvoston ehdotus. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sitten ryhdytään ehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Laine: Herra puhemies! Sanomalehdissä on kerrottu tietoja, joiden mukaan eduskunnassa suunniteltaisiin kyselytuntien määrän supistamista. Siltä varalta, että nämä tiedot pitävät paikkansa, vetoaisin eduskunnan johtoon ja sille asioita valmisteleviin virkamiehiin, ettei tällaisia suunnitelmia kehitellä ja toteuteta.

Mielestäni asia on niin, että kyselyoikeutta pitäisi pikemminkin laajentaa ja ehkä määrää lisätä esimerkiksi siten, että kaikkien istuntojen alussa kansanedustajilla olisi oikeus ja mahdollisuus esittää ministereille kysymyksiä vastattavaksi.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. Laineen esittämä näkökohta on merkittävä. Lisäksi haluaisin tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että näihin kysymyksiin pitäisi saada myös sellaiset vastaukset, että ne vastaisivat kysymyksiä. Tässä mielessä minusta pitäisi valtiopäiväjärjestyksen lisätä laadullisia määreitä sen suhteen, millaisia vastaukset ovat, ja sen sisältöisen valtiopäi-

väjärjestyksen muutosehdotuksen olenkin jättänyt sisään, ja se tulee eduskunnan käsiteltäviin.

Lisäksi haluan huomauttaa, että kirjallisissa kysymyksissä, jotka nyt täällä salissa ovat jaossa, useimmiten oli ylitetty 30 päivän määräaika, joka vastauksella on. Lisäksi on sisällä monia kysymyksiä, joissa vastaava määräaika on ylitetty. Tältä osin pidän paljon tärkeämpänä sitä kuin, että kysymystuntien määrää tai kyselyjen määrää supistettaisiin, että niihin saataisiin kunnollisia vastauksia. Pyytäisinkin omasta puolestani puhemiesneuvostoa ja eduskunnan johtoa käsittelemään asiaa siltä näkökannalta, että tänä päivänä hallitus omalla huonolla toiminnallaan, huonoilla vastauksillaan murentaa tätä instituutiota, eikä sitä tarvitsisi millään tavalla eduskunnan itsensä toimesta supistaa.

Ed. U. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppäselä toteaisin sen, että ei hänenkään pidä ministereiltä aivan mahdottomia vaatia.

Ed. Anttila: Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä oleva ehdotus merkitsee sitä, että puheenvuorot nykyisen kahden minuutin sijasta, nämä muut puheenvuorot, rajataan yhteen minuuttiin. Tällä tavalla varmasti mahdollistetaan se, että yhä useampi puhuja saa mahdollisuuden kommentoida valtioneuvoston kyselytunnilla.

Mutta tässä yhteydessä haluaisin kiinnittää huomiota siihen, mistä osittain myös viime yönä saatiin kokemuksia käytäessä täällä eduskunnan budjettikeskustelua. Hallituksen ministereistä ei käsittääkseni ketään ollut paikalla. Tässä mielessä vetoan tässä yhteydessä eduskunnan puhemiehistöön. Kun eduskunnan työtapoja on merkittävästi ja myönteisesti uudistettu käsillä olevan vaalikauden aikana, loppukauden aikana voitaisiin myös pyrkiä eduskunnan täysistuntokeskustelut sijoittamaan sillä tavalla, että ministereillä olisi mahdollisuus olla täällä paikalla, koska se on ainoa keino saada elävä vuoropuhelu eduskunnan ja hallituksen välillä. Minusta se on parlamentarismia parhaimmillaan.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! On kyllä aiheellista keskustella jo tässäkin alustavasti

tästä kysymyksestä, sillä eduskunnan päättävältä ja arvovalta yleensäkin on alentunut nimenomaan sen vuoksi, että hallitus ei katso kansanedustajien kysymyksiä sen arvoiseksi, että niihin annettaisiin perustellut vastaukset. Tämä on ihan oleellinen kysymys, johon on aihetta kiinnittää huomiota.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ed. U. Leppäselälle haluaisin huomauttaa, että ministereiltä ei tietenkään voi vaatia mahdottomia, mutta heiltä pitää mielestäni vaatia valtiopäiväjärjestyksen noudattamista, sitä, että kysymyksiin vastataan, sitä myös, että kysymyksiin vastataan määräajassa.

Herra puhemies! Esimerkiksi kirjalliset kysymykset on osoitettu puhemiehelle, ja vastaukset tulevat puhemiehen kautta, mutta nyt on sisällä huomattava määrä kysymyksiä, väitän, joissa 30 päivän määräaikaa ei ole noudatettu. Siltä osin ministerit rikkovat valtiopäiväjärjestyksen määräyksiä, joissa määräaika asetetaan 30 päiväksi. Jos ministereiltä ei voi vaatia mahdottomia, heiltä täytyy vaatia valtiopäiväjärjestyksen noudattamista.

Sen lisäksi haluan kiinnittää huomiota siihen, miten täällä annetaan suullisiin kysymyksiin vastauksia. Edellisellä kyselytunnilla ministeri Liikanen vastasi kysymykseeni vaihtotaseen vajeesta ilmoittamalla, että hän oli pitänyt asiasta puheen edellisenä tiistaina eduskunnassa. Puhe oli puolen tunnin mittainen. Minusta tässäkin asiassa on tietyt säännöt. Vastaus saa olla korkeintaan kolme minuuttia. Tässä tapauksessa mielestäni ministerin olisi pitänyt suorittaa lyhennetty versio siitä 30 minuutin puheenvuorosta itse eikä niin, että hän asettaa minulle tehtäväksi kolmen minuutin version lukemisen siitä hänen vastauksestaan.

Todella haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen antamat vastaukset kysymyksiin ovat tulleet entistä kelvottomammiksi.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! En voi olla jatkamatta keskustelua siltä osin, että totean eiliseltä päivältä budjetin lähetekeskustelusta, että aivan sattumalta tulin saliin, kun ministeri Kasurinen käytti puheenvuoroaan. Olin hetkeä aikaisemmin täällä, eikä listalla ollut hänen nimeään. Kun menin kuppilan puolelle, kuului merkki siitä,

että ministeri aikoo puhua. Kuvittelin, että ministeri Norrback on aloittanut puheenvuoron, joka oli listalle merkitty, mutta täällä puhuikin ministeri Kasurinen. Olisi äärimmäisen kohtuullista kansanedustajaa kohdottaa, että kun ministerit tulevat hyvin valmisteltuja puheenvuoroja pitämään, siitä ilmoitettaisiin etukäteen.

Puhemies: Nyt keskustelemme kyselytunnista.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 52 c §, voimaantulosäänös, johtolause ja nimike.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Asetus 9 päivältä kesäkuuta 1989 tapaturmaviraston eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A n:o 12)

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 16

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Asetus 9 päivältä kesäkuuta 1989 eräistä virkajärjestelyistä

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A n:o 14)

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

6) Hallituksen esitys n:o 107 valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1990

7) Hallituksen esitys n:o 108 valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1990

8) Hallituksen esitys n:o 109 laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroproसेnteista

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Jääskeläinen: Herra puhemies! Erityisen tyytyväinen olen siitä, että tuloverouudistus jatkuu nyt toisessa vaiheessa. Vaikka kokoomuksen asettamia tavoitteita ei vielä kokonaisuudessaan saavutetakaan hallituksen esityksessä valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroproसेnteista, voin panna tyydytyksellä merkille sen, että tuloveroasteikko alenee kaikissa tuloluokissa esityksen mukaan.

Täyden 6 prosentin inflaatiotarkistuksen ohella alemmissa tuloluokissa esitetään tehtäväksi 2 prosentin ja keskituloisten kohdalla 3 prosentin asteikon alennukset. Verouudistus on näin eläkeläisväestöllekin erityisen merkittävä. Tuloveroasteikon alaraja nousee 38 000 markkaan, kun se vielä vuonna 1988 oli 15 900.

Kun kerran hallitusohjelman mukaisesti veroasteikkoja tarkistetaan kaikissa tuloluokissa, on mielestäni paikallaan, että ylintä valtion marginaaliveroprosenttia halutaan myös pudottaa. Näillä toimenpiteillä pääsemme siihen, että yli 50 prosentin marginaa-

liveroa maksavien lukumäärän arvioidaan alenevan edelleen tämänvuotisesta runsaasta miljoonasta tulonsaajasta.

Tuloverotuksen keventäminen on johdonmukaista hallitusohjelman toteuttamista ja lisää kansalaisten päätösvaltaa siitä, miten he haluavat käyttää tuloverotukselta säästyneet varat. Liikevaihtoveron nostaminen 17 prosenttiin on oikeudenmukainen toimenpide, koska pyrkimyksenä on ollut siirtää verotuksen painopistettä työnteon ja yrittämisen verottamisesta välilliseen eli kulutuksen verottamiseen. Tuloveroa alentamalla kansalaisille sallitaan valinnan mahdollisuuksia enemmän käteen jäävien tulojen kohdentamiseen.

Henkilökohtaisesti olisin toivonut, että nyt annetut hallituksen esitykset olisivat antaneet kansalaisille vieläkin suuremman liikkumavaran vapaampaan ja verovelvollisen kannalta mielekkäämpään suuntaan. Jatkossa on lupa odottaa lisää verotuksen painopisteen siirtoa.

Varsin iloinen olen myös niistä ratkaisuksista, jotka esitetään yritysverotuksen muuttamiseksi. Kun yhteisöverokantaprosentti laskee 33 prosentista 25 prosenttiin, on muutos todella merkittävä. Uskon sen alenevan vielä ensi vuonna kokoomuksen esittämään tavoitteeseen, 23 prosenttiin.

Ed. Kankaanniemi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jääskeläinen toi täällä nyt selvästi esille kokoomuslaisen veropoliittisen linjauksen ja ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että kokoomuksen linjaa kohti kuljetaan, joskin hänen mielestään liian hitaasti. Oleellistahan tässä linjauksessa, joka oikealta esitetään, on se, että kulutusverotuksen osuutta koko verotuksessa lisätään. Tätä kautta verotuksen progressiivisuus vähenee. Ymmärrän hyvin, että kokoomus on tällä kannalla, koska näin suurituloiset hyötyvät verotuksen painopisteen siirtyessä pienituloisempien ihmisten suuntaan. Kokoomuksen kannalta tämä linja on varmasti perusteltu, kun ajattelee sitä äänestäjäkuntaa, jonka asialla kokoomus on.

Ilmeellistä on se, että sosialidemokraatit ovat taipuneet tähän kokoomuslaiseen veropoliittiseen linjaukseen. Minusta näyttääkin selvästi siltä, että on tapahtunut sellainen muutos, että nyt kokoomus on ottanut veropoliittisessa linjanvedossa johtavan aseman ja sosialidemokraatit ovat joutuneet perääntymään. Eihän siitä kauan ole, kun sosialidemokraattinen valtiovarainministeri vielä ilmoitti hyvin selvästi täällä eduskunnassa, että liikevaihtoveroa ei koroteta. Nyt sitä kokoomuksen tahdosta kuitenkin korotetaan.

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä annettiin liian ruusuinen kuva siitä, mitä verotus tulee olemaan. Tässä ylistettiin asteikkoalennuksia, jotka prosentuaalisesti näyttävätkin kauniilta. Mutta on todettava, että markkamääräisesti ne hyödyttävät eniten korkeimpiin tulo luokkiin kuuluvia eivätkä eniten keskituloisia ja pienituloisia, kuten pitäisi tässä vaiheessa olla asianlaita. Myös ylistettiin sitä, että tuloveroasteikon alaraja nousee 38 000 markkaan. Se on myönteistä. Mutta on muistettava tässä yhteydessä se, että kunnallisverossa raja on huomattavasti alhaisempi ja kunnallisvero jakoverona koskee suhteellisesti kipeimmin vähätuloisia, koska he myös maksavat palkka- ja eläkemarkastaan saman verran veroa kuin suurempituloiset.

Välillisessä verotuksessa nimenomaan ongelmana on se, että perushyödykkeet ovat liikevaihtoveron piirissä. Tässäkin kärsii vähätuloinen eniten, koska ei voi välttyä liikevaihtoveron piirissä olevilta ostoilta. Liikevaihtoverorasituksen tulisi kohdistua, silloin kun siirrytään välillisen verotuksen suuntaan — se suunta on oikea — kerskakulutustarvikkeisiin eikä perushyödykkeisiin. Sen kohdistuminen niihin koskee kipeimmin lapsiperheitä ja pienituloisia. Ei näytä hyvältä tämä.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Palkansaajien kiusaamislinja jatkuu. Palkansaajille annetaan tuloverohelpotuksia. Palkansaajilta otetaan pois verovähennyksiä. Palkansaajilta otetaan pois rahaa liikevaihtoveron korottamisen muodossa, ja tässä mielessä nyt käsillä oleva linja on epäsolidaarinen, suurituloisia suosiva linja, ja ihmettelen, että sosialidemokraattisen puolueen edustajat

ovat mukana hyväksymässä tällaista yleistä linjaa, jolla suurituloisille annetaan verohelpotuksia.

Nyt on käynnissä trendi, ja tämä trendi pitäisi katkaista. Nyt 80-luvun ajan jatkunut suurituloisille annettavien verohelpotusten kierre on ajautunut jo tiettyyn pisteeseen, jossa tuloverojen lisääminen, mitä käsillä olevat veroratkaisut edustavat, tulee vaikuttamaan merkittävällä tavalla suomalaisessa yhteiskunnassa epäoikeudenmukaisuuden ja epätasa-arvon lisääntymisen suuntaan.

Viime vuonna valtion korkeinta tuloveroprosenttia alennettiin 51:sta ja 50:stä 44 prosenttiin. Nyt sama linja jatkuu ja tätä veroprosenttia ollaan alentamassa 43:een. Koko 80-luvun ajan valtion korkein tuloveroprosentti oli sama, ja nyt, siis viime vuonna ja tänä vuonna, suurituloisten veroprosenttia on alennettu täksi vuodeksi 7, ensi vuodeksi 8 prosenttiyksikköä, enkä usko, että siihen on mitään sellaista välttämätöntä tarvetta, että suurituloiset voisivat Suomessa niin huonosti, että he tarvitsisivat valtiolta tällaisia erityisiä tulonsiirtoja.

Haluan huomauttaa tässä yhteydessä, että suurituloisimmat palkansaajat ovat Suomessa saaneet kahden viime vuoden aikana 20—30 prosentin suuruiset palkankorotukset. On tavanomaista, että suurituloisille yksityisten yhtiöiden työntekijöille on annettu 20—30 prosentin suuruiset palkankorotukset. Me kansanedustajat olemme saaneet sen suuruiset palkankorotukset. Johtavat valtion virkamiehet ovat saaneet sen suuruiset korotukset. Johtavat kunnalliset virkamiehet ovat saaneet vielä suuremmat palkankorotukset, ja samaan aikaan näiden ryhmien korkeinta tuloveroastetta alennetaan 7 prosenttiyksikköä ja ensi vuodeksi vielä prosentti lisää.

Tämä linja tulee maksuun sillä tavalla, että keskituloisten palkansaajien verotusta ei olla helpottamassa sillä tavalla kuin tässä yhteydessä esitetään. Ne muutaman prosenttiyksikön suuruiset veronalennukset, jotka keskituloisille ollaan antamassa, pitävät sisällään huomattavasti vähemmän markkoja kuin suurituloisille annettavat prosentin suuruiset veronalennukset. Näillä prosenteilla on erilainen markkapaino, erilainen markkapitoisuus, ja sen johdosta suurituloisilla pienemmätkin prosentit pitävät sisällään suurempia veronalennuksia. Suurituloisilla näitä veronalennuksia eivät kompensoi samalla tavalla

vähennysten pois ottaminen, vähennysten omavastuiden lisääminen ja myös liikevaihtoveron korotus kuin tapahtuu keskituloisten ja pienituloisten palkansaajien kohdalla.

On hämmästyttävää ja hämmäntävää, että tätä markkinoidaan veronalennuksena keskituloisille, kun samanaikaisesti keskituloisilta ihmisiltä otetaan mainitut veronalennukset pois. Kysymyksessä on mitä suurimmassa määrin hämäyslinja, jonka avulla suurituloisille annettavien verohelpotusten suojaksi levitetään sellaista savuverhoa, joka pitää sisällään muka yleisiä veronalennuksia, vaikka alemmista tuloluokista ne veronalennukset otetaan pois. Tässä mielessä olen hämmästynyt, että sosialidemokraatit sallivat yhteiskunnassa tällaisen hegemonian voittavan alaa, sallivat tämän 80-luvun ajan jatkuneen trendin edelleenkin voimistuvan eivätkä ole valmiita katkaisemaan sitä kierreä, johon tämä punamustahallitus on sitoutunut.

Olen joskus miettinyt, mitä eroa on nykyisillä sosialidemokraateilla ja kokoomuslaisilla liittolaisilla verrattuna 50-luvun sosialidemokraatteihin ja kokoomuslaisiin, jotka silloin olivat liitossa, ja luulen, että aikalaisille tämä sosialidemokraattiskokoomuslainen mössö näyttää samalta silloin, kun sosialidemokraatit eivät ole esittämässä vaatimuksia, jotka lisäisivät yhteiskunnassa oikeudenmukaisuutta ja parantaisivat tasarvoa.

Tulen näiden lakien myöhempien käsitteilyjen yhteydessä tarvittaessa osoittamaan sen trendin, joka on jatkunut 80-luvun ajan ja joka nyt olisi saatava vihdoinkin päätökseen sen sijaan, että sitä trendiä ollaan jatkamassa ja voimistamassa suurituloisten hyväksi. Meillä on ollut superrikkailta superverohelpotuksia, kun heille on annettu helpotuksia ns. kattoverosäädöksen muodossa. Viime vuonna se linja saatiin sitten ajettua maksimiinsa. Enää ei edes kokoomus uskalla ehdottaa verohelpotuksia kattoverosäädöksen muodossa, niin edullisia ovat jo kattoverosäädökset tulo- ja varallisuusverolaissa.

Sen lisäksi on pörssiosakkeiden verotusarvoja varallisuusverotuksessa tietoisesti alennettu, verotettavan varallisuuden alaraja on muutettu huomattavasti nopeammin kuin rahan arvo on huonontunut. Vielä 70-luvun lopussa verotettavan varallisuuden alaraja oli 100 000 markkaa, ensi vuodeksi

se on yli miljoona markkaa, ja tältä osin varallisuusverohelpotukset sisältyvät myös nyt käsillä oleviin tulo- ja varallisuusverotaulukoihin. Sen lisäksi viime vuonna alennettiin varallisuusveroprosenttia lähes puolella, kun varallisuusveroprosentti alennettiin 1,7:stä 0,9:ään.

Linja, jonka mukaan liikevaihtoveroa nostetaan ja sen avulla otetaan pois pienituloisilta ja keski- ja suurituloisilta heille tuloverotuksen muodossa mahdollisesti jääviä lisätuloja, on myös ollut johdonmukainen. Vielä 70-luvun puolivälissä liikevaihtovero oli vain 11 prosenttia. Ensi vuonna se tulee olemaan 17 prosenttia. Se kaikki merkitsee verotuksen painopisteen siirtymistä suurituloisia enemmän suosivaan ja keski- ja pienituloisia vähemmän suosivaan suuntaan. Sen lisäksi on tullut käyttöön uusi avoimien tulojen korkohyvitysjärjestelmä, jossa yritysten aikaisemmin nauttimia veroetuja siirretään niiden omistajien hyväksi.

Käyttöön on myös tulossa korkojen lähdeveromalli, jonka mukaan suurituloiset saavat korkotulonsa huomattavalla veroalennuksella. Kattoverosäädöksen mukaan heiltä menisi useissa tapauksissa kymmenien ja satojenkin miljoonien markkojen korkotuloista veroa 70 prosenttia, mutta lähdeveromallin mukaan heiltä ollaan alentamassa veroprosentti 25:een. Siis siinä yhteydessä kaikkein suurimmille korkotulojen saajille, joita korkotuloja Suomessa on jatkuvasti yhä enemmän ja enemmän tulossa myyntivoittojen tuloksena, tulee 45 prosenttiyksikön suuruinen veroetu. Se on poikkeamista yleisistä verotaulukoista, joita meillä nyt on vahvistettavana. Haluaisin huomauttaa, että myös tällaiset erityispoikkeamiset valtion tuloveron piiriin otettavista tuloista tekevät verohelpotukset suuremmiksi kuin mitä ne näyttävät olevan näiden taulukoiden mukaan. Haluan huomauttaa, että myös se on hallituksen linja, että pääomatuloja ei veroteta sillä tavalla kuin ihmisten tuloja yleisesti ottaen verotetaan.

Herra puhemies! Toivoisin, että valiokuntakäsittelyssä sosialidemokraatit osoittaisivat selkärankaa ja tulisivat näissä asioissa sille linjalle, joka parhaiten palvelee suomalaisten etua. Suomalaisten edulla tässä yhteydessä tarkoitan suomalaisten enemmistön etua. Sehän ei ole silloin suurituloisten etua palveleva linja.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Tulo- ja varallisuuslain sisältöä hallitus ehdottaa melko olennaisesti muutettavaksi siitä, missä muodossa se viime syksynä eduskunnassa hyväksyttiin. Kun ottaa huomioon muutosten luonteen ja sisällön, olisi toivottavaa, että kansanedustajilla ja eduskunnalla olisi mahdollisuus myös jo tässä lähetekeskusteluvaiheessa käydä periaatteellista keskustelua lakien sisällöistä ja suunnasta.

Herra puhemies! Näillä perusteilla ehdotan, että tämä asia pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon. Ja vaikka näin meneteltäisiin, käsitte-lyaikataulu eduskunnassa ei millään tavalla viivästyisi.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Aho ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. E. Ahon ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys n:o 110 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Myös tämän lakiesityksen muodossa ja erityisesti tämän lakiesityksen muodossa palkansaajien kiusaamislinja jatkuu. Haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota vain yhteen tulo-

ja varallisuusverolain pykälään, pykälään 106, josta myöhemmässä päiväjärjestyksen yhteydessä on erityinen nimelläni kulkeva muutosehdotus. Sen lisäksi näyttää, että Suomen keskustan edustajilla on tähän samaan pykälään liittyvä muutosehdotus. Nimittäin tulo- ja varallisuusverolain yhteydessä hallitus on hämmästyttävällä tavalla panemassa vastakkain toisaalta yksinhuoltajat ja toisaalta metsureiden ja rakennusmiesten kilometrikorvaukset. Nimittäin hallitus on asettanut tulo- ja varallisuusverolakiin sellaisen pykälän, jonka mukaan ollaan ehdottamassa taannehtivasti yksinhuoltajille erilaista vähennystä kuin se, mikä on hallituksen itsensä viime joulukuussa hyväksyttävässä yksivuotisessa tulo- ja varallisuusverolaissa.

Tältä osin hallitus tulee käyttämään oppositiota vastaan jonkinlaisena pakotteena sitä, että yksinhuoltajille annettaisiin taannehtiva verovähennys muka vain siinä tapauksessa, että laki tulleen säätämään pysyvänä. Välttämättä ei ole viisasta säätää tätä laki pysyväksi, minkä osoitti jo viimevuotinen lain käsittely eduskunnassa. Siinä vaiheessa, kun lakia muutettiin yksivuotiseksi, siihen tuli monia sellaisia parannuksia, joita ei ollut hallituksen alkuperäisessä esityksessä, joka siis muuttui opposition toimesta ja ansiosta. Tätä mahdollisuutta tulemme ja toivomme voivamme käyttää myös tulevaisuudessa.

Siltä varalta, että hallitus haluaisi luoda sellaisen asetelman, että oppositio vastustaa yksinhuoltajien verovähennysoikeutta sen perusteella, että he ovat yksinhuoltajia, sillä perusteella, että oppositio haluaisi tämän lain jälleen yksivuotisena hyväksyttäväksi, haluan heti tässä yhteydessä huomauttaa, että meillä on rinnakkaislakialoite, jonka mukaan voidaan hyväksyä tulo- ja varallisuusverolaki yksivuotisena ja sen lisäksi hyväksyä taannehtiva vähennys yksinhuoltajille tämän vuoden verotukseen. Eli me emme tule hyväksymään lainkaan joulukuussa sellaista vastakkainasettelua, että me joutuisimme hyväksymään metsurien ja rakennusmiesten kilometrikorvausten verollepanon toisaalta ja toisaalta emme olisi yksinhuoltajien verovähennysten puolella. Me haluamme olla molempien puolella.

Vastuu siitä, että yksinhuoltajat saavat tämän hallituksen ehdottaman taannehtivan vähennyksen, on asetettava hallituksen puolelle. Hallituksella ei ole oikeutta asettaa

vastakkain metsureiden ja rakennusmiesten kilometrikorvauksia ja yksinhuoltajien verovähennysoikeutta. Jos tällainen asetelma tulee, hallitus on silloin ottamassa pois yksinhuoltajien taannehtivaa vähennystä, sillä nyt käsillä olevan tulo- ja varallisuusverolain yhteydessä tulee käsittelyyn aina ja kaikissa olosuhteissa 106 § siinä muodossa kuin hallitus sen ehdottaa. Ehdotamme, että voimme säätää tämän lain yksivuotiseksi ja yksinhuoltajat siitä huolimatta saavat tämän vähennyksensä taannehtivasti, eli vastakkain ovat silloin hallitus vastaan yksinhuoltajat. Oppositio tulee tässä yhteydessä olemaan yksinhuoltajien puolella ja teknisesti mahdollistaa sen tämän pykälämuutoksen avulla. Toivomme, että hallituksen linja tässä asiassa myös säilyy loppuun asti.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Viitaten siihen, mitä sanoin edellisen asian käsittelyn yhteydessä näistä verolaista syntyy yksi kokonaisuus. Ne ovat osa hallituksen ehdotuksesta kokonaisverouudistuksen jatkamiseksi. Tästä syystä ehdotan myös tämän asian kohdalla meneteltäväksi niin, että se pantaisiin pöydälle eduskunnan ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Tässä yhteydessä esittäisin toivomuksen siitä, että kun näitä ensi tiistaina käsitellään, sallittaisiin keskustelu kaikista verolaeista yhtä aikaa, koska ne todella liittyvät välittömästi toinen toisiinsa.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. E. Aho ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. E. Ahon ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys n:o 111 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Jääskeläinen: Herra puhemies! Yritysten kannalta erittäin myönteinen ratkaisu on toimitilaosakkeiden luovutushinnan jälleenhankintavarauksen tekomahdollisuus. Mielestäni on ollut kohtuutonta, kun yritys on saattanut joutua maksamaan myyntivoitoveroa toimitilaosakkeiden myynnistä saamastaan myyntivoitosta, vaikka onkin jatkanut yritystoimintaansa toisissa, toimintansa kannalta luonnikkaammassa ja sopivammassa toimitiloissa. Jälleenhankintavarauksen tekomahdollisuuden kautta sallitaan yritykselle mahdollisuus uuden käyttöomaisuuden poistojen kautta verojensa tasaamiseen parin kolmen vuoden ajaksi. Tästä esityksestä erityiskiitos hallitukselle.

Kun tarkastelee yritysten tuloksentasausmahdollisuuksia ja vertaa nykyisiä keinoja sen ajan keinoihin, jolloin varastovaraus miltei rajoittamattomasti tehtynä oli ainut ja oleellinen, on lainsäädännössämme menty aimo askel terveempään suuntaan. Mielestäni varastovarauksen suosiminen pakotti yritykset monesti epätarkoituksenmukaisiin ja epätaloudellisiin tilinpäätösostoihin verotuksen siirtämiseksi. Kun varausmahdollisuuksia on tullut lisää, ovat työvaltaisetkin yritykset päässeet osallisiksi sinänsä välttämättömistä sekä verovelvollisen että verottajan edun mukaisista tuloksentasausmahdollisuuksista, joita on monia.

Ed. Heikkinen: Herra puhemies! Koska tämäkin asia liittyy verouudistuksen kokonaiskäsittelyyn, viittaen ed. E. Ahon edellisen asian yhteydessä käyttämään puheenvuoroon ja ehdotan, että tämäkin asia jätetään pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se

jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Heikkinen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Heikkisen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys n:o 112 laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Heikkinen: Herra puhemies! Edelliseen puheenvuorooni viitaten ehdotan, että tämäkin asia jätettäisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Heikkinen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Heikkisen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys n:o 113 laeiksi maatalouden tuloverolain muuttamisesta sekä tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Heikkinen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämäkin asia jätettäisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Heikkinen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Heikkisen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys n:o 114 laiksi kehitysalueiden veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain 97 a §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Heikkinen: Arvoisa puhemies! Verotusta on käytetty vuosikymmenet niin meillä kuin monissa muissakin maissa aluepolitiikan välineenä ja tukimuotona. Käytännön kokemukset ovat olleet myönteisiä. Veronhuojennukset ovat parantaneet yritysten yleisiä yleisiä toimintaedellytyksiä ja edistäneet muutoinkin yritystoimintaa. Yritystoiminnan sijoittumisessa sekä uusien yritysten perustamisvaiheessa että entisten laajennuksissa veronhuojennukset ovat olleet merkittävä sijainninhajauskeino.

Hallitus lupasi aluepolitiikkaa koskevan ohjelmansa mukaan supistaa alueellisia työttömyyseroja. Erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen työttömyysalueilla luvattiin voimistaa erityisponnisteluja uusien työpaikkojen luomiseksi. Tässä tarkoituksessa hallitus lupasi antaa ohjelmansa mukaan esitykset aluepoliittisen lainsäädännön uudistamiseksi. Eduskunnalle annetun esityksen mukaan hallitus aikoo jatkaa tämän vuoden lopussa päättyvää kehitysalueiden veronhuojennuslakia. Kun perehtyy eduskunnan käsittelyyn tuodun veronhuojennuslain muutosesityksen sisältöön, tulee hyvin murheelliseksi. Hallituksen esitys ei sisällä mitään parannuksia, mutta kylläkin oleellisia heikennyksiä.

Ensiksikin hallitus aikoo poistaa nykyiseen lakiin sisältyvän investointivähennyksen. Se on ollut tähän asti lähes ainoa, mutta merkittävä todellinen ja lopullinen veronhuojennus. Muut nykyisenkin lain mukaiset huojennukset eivät ole lopullisia huojennuksia, vaan ovat merkinneet ainoastaan verotuksen lykkäämistä. Lakiesityksen perustelujen mukaan suorat tukimuodot ovat parempia kuin veronhuojennukset. Investointivähennys on juuri suoraan tukeen verrattava lopullinen veronhuojennus. Investointivähennyksen poistamisesitys on olennainen heikennys nykyiseen lakiin verrattuna. Investointivähennys tulee ehdottomasti palauttaa eduskunkäsittelyn aikana lakiin.

Toinen olennainen heikennys on veronhuojennuslain soveltamisajan lyhentäminen. Tähän asti vapaan poisto-oikeuden sovelta-

mis aika on ollut yrityksen käyttöomaisuuden käyttöönottovuosi sekä yhdeksän seuraavaa vuotta eli yhteensä kymmenen vuotta. Uuden lain mukaan vapaa poisto-oikeus olisi vain käyttöönottovuodelta ja neljältä seuraavalta eli yhteensä viideltä vuodelta. Laki päättyy vuonna 1997. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että veronhuojennusten käyttäminen aluepolitiikan välineenä tullaan lopettamaan kokonaan vuonna 1997.

Hallituksen esitys on uusi ja järeä nuijaisku aluepolitiikkaa kohtaan. Lakiesitys on myös hallitusohjelman vastainen. Kuten alussa totesin, hallitusohjelma lupasi Itä- ja Pohjois-Suomen työttömyysalueille erityisponnisteluja uusien työpaikkojen luomiseksi. Tämän toteuttaminen on mahdotonta, kun aluelainsäädäntöä heikennetään ja eräs Itä- ja Pohjois-Suomelle keskeinen aluelaki eli veronhuojennuslaki lopetetaan neljän vuoden kuluttua kokonaan.

Hallituksen olisi ohjelmansa mukaisesti pitänyt voimistaa erityisponnisteluja uusien työpaikkojen luomiseksi. Uusi keino olisi esimerkiksi Perttusen aluepolitiikkatoimikunnan esityksen mukainen työnantajan sosiaaliturvamaksujen alueellinen porrastaminen. Mielestäni sosiaaliturvamaksu tulisi poistaa kokonaan aluepolitiikasta annetun lain mukaiselta ensimmäiseltä vyöhykkeeltä tai ainakin sen A-tukialueelta.

Tässä yhteydessä haluan tuoda keskusteluun myös kokonaan uuden ajatuksen. Vaikeimmille työttömyysalueille sijoittuvilta tai siellä toimintaansa laajentavilta yrityksiltä, olipa kysymyksessä yksityinen liiketoimintaa harjoittava yritys, yhtiö tai muu yhteisö, tulisi kymmenen ensimmäisen toimintavuoden ajalta poistaa valtion tulovero kokonaan. Verovapaus voitaisiin rajata koskemaan aluepolitiikkalain ensimmäistä vyöhykettä tai ainakin ns. erityisaluekuntia.

Itä- ja Pohjois-Suomen vaikeita työttömyysalueita ruhjoo parhaillaan voimakas muuttoaalto. Sitä ei saada pysähtymään ainakaan hallituksen esittämällä tavalla eli että aluepoliittisia tukitoimia heikennetään tai poistetaan kokonaan.

Haluan lopuksi toistaa vielä kolmannen kerran hallituksen lupauksen aluepolitiikasta. Lainaus hallitusohjelmasta: "Kehitysalueilla, varsinkin Itä- ja Pohjois-Suomen työttömyysalueilla, voimistetaan erityisponnisteluja uusien työpaikkojen luomiseksi."

Nyt tarvitaan kiireellisiä ja todella painavia tekoja. Nykyistä tehokkaampi veronhuojennuslaki olisi eräs tällainen teko.

Herra puhemies! Ehdotan, että tämänkin asian käsittely jätetään pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Heikkinen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Heikkisen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys n:o 115 laiksi liikevaihtoverolain 16 ja 27 §:n muuttamisesta sekä laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Laine: Herra puhemies! Kuuntelin viime yönä valtiovarainvaliokunnan verojaoston puheenjohtajan puheenvuoron täällä istuntosalissa. Minusta siinä puheenvuorossa oli se puute, että hän tarkasteli veroasioita pelkästään valtion tuloveron näkökulmasta ja esimerkiksi välillisen verotuksen kehittäminen jäi melkein kokonaan sivuun.

Nyt on esillä hallituksen esitys liikevaihtoverolain muuttamisesta eli liikevaihtoveron korottamisesta ensi joulukuun alusta 17 prosenttiin. Mielestäni tämä esitys liittyy läheisesti edellä jo esillä olleisiin esityksiin. Siitä

syystä, herra puhemies, ehdotan, että tämä asia jätetään pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Puhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Laine ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Laineen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

15) Hallituksen esitys n:o 116 laiksi eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain muuttamisesta

16) Hallituksen esitys n:o 117 ympäristön-suojelua koskeviksi muutoksiksi liikevaihtoverolainsäädäntöön

17) Hallituksen esitys n:o 118 laiksi kerman ja vähärasvaisen maidon tasausmaksusta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

18) Ed. Niinistön ym. lakialoite n:o 58 laiksi yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin toiseen lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Niinistö: Herra puhemies! Käsiteltäessä täällä viime keväänä virkarikoslakia käytiin samassa yhteydessä varsin vilkas keskustelu julkisuusperiaatteen toteutumista Suomessa. Itse virkarikoslainsäädäntö vain sivusi tuota kysymystä, koska lailla säädettiin sanktioista salaisen tai ei-julkisten tietojen luovuttamisesta ja sanktioita kaiken lisäksi lievennettiin. Käyty mielipiteen vaihto kuitenkin osoitti eduskunnassa vallitsevan lähes täyden yksimielisyyden siitä, että vuonna 1951 säädetty laki yleisten asiakirjain julkisuudesta on tyystin aikansa elänyt. Käsitetykset tietojen saannin tarpeellisuudesta ja hallinnon avoimuudesta ovat muuttuneet. Ne ovat ajaneet ohii ja yli tuon vanhentuneen lain. Myös tiedotusvälineistö on tänä aikana huomasti kehittynyt.

Erityisesti ongelma liittyy ns. keskeneräisten asioiden ei-julkisuuteen. Sellaisia ovat kaikki valmisteilla olevat asiakirjat. Niistä ei myöskään saa antaa tietoja, ellei viranomaisen anna siihen lupaa. Siitä, millä perusteella lupa voidaan antaa tai evätä, ei ole minkäänlaisia säännöksiä. Viime kädessä lupa jää vapaasti asianomaisen viranomaisen tiedotusväyläisyyden puitteissa harkittavaksi. Tästä johtuu, että käytäntö on kirjavaa. Tietoja saa eri virastoista ja eri puolilla Suomea aivan erilaisin perustein.

Keskeneräisten asioiden ei-julkisuuden ongelma tulee esille erityisesti hallinnossa ja varsinkin kunnallishallinnossa. Kansalaisten oikeuksia syvästikin koskettelevat asiat voivat tulla ratkaistuksi niin, ettei asianomaisen itse ole ollut tullut välttämättä tietäneeksi koko asian olemassaolosta tai ainakaan saaneeksi siitä riittävästi tietoa.

Jäykkä ei-julkisuus voi olla siis vakava uhka yksilön oikeusturvalle. Toisaalta viranomaisten oman työnkin kannalta saattaisi olla suureksi eduksi tulla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tietämään kaikki asiaan liittyvä niin yleinen kuin yksityinenkin mielipide.

Viranomaisilla ehkä itsellään olisi muutoinkin tarvetta laajempaan julkisuuteen.

Ajatellaanpa vaikka paljon puhuttua budjetisalaisuutta. Budjetti vuotaa joka ainoa vuosi, vaikka viranomaiset kuinka yrittävät sitä salassa pitää. Onko siinä enää mitään järkeä?

Esillä olevan lakialoitteen tärkein tavoite liittyy juuri keskeneräisten asioiden julkisuuden laajentamiseen. Jos hallintoasialla on yleistä merkitystä, viranomaisen on pääsääntönsä mukaan annettava suostumus tietojen saamiseen ja antamiseen asiaa koskevista asiakirjoista. Tätä suostumusta ei voisi evätä kuin laissa erikseen mainituilla perusteilla.

Hyväksyttynä lakiehdotus merkitsisi, että tiedotusilmasto avartuisi ja käytäntö eri viranomaisissa tulisi nykyistä huomattavasti yhdenmukaisemmaksi. Kansalaisten mahdollisuudet sekä valvoa viranomaisten toimintaa että vaikuttaa siihen tulisivat lisääntymään. Ehdotukseen sisältyvät tiedon antamisen rajoitukset takaavat, ettei esitys aiheuttaisi ainakaan kohtuutonta haittaa viranomaistoinnille. On myös vaikea kuvitella, että esityksestä aiheutuisi mainittavaa kustannusten lisäystä.

Esityksessä on tarkoituksena myös lieventää viranomaisten mahdollisuuksia saada salaisia tietoja toisiltaan. On useissa tapauksissa kohtuutonta, että toinen viranomainen joutuu itse työläästi hankkimaan sellaisia tietoja, jotka toisella viranomaisella on käytettävissään mutta joita ei voida luovuttaa salassapitosäännösten puitteissa toiselle.

Julkisuusperiaatteen toteutumista voidaan varmasti edistää monilla tavoin ja ehkä tuntuvasti paremminkin kuin esillä olevassa lakiehdotuksessa. Keväällähän on jo mm. lakivaliokunta selvästi yksimielisesti esittänyt, että laki yleisten asiakirjain julkisuudesta tulee uudistaa. Myös oikeusministeri on virkarikoskeskustelun aikana esittänyt vastaavanlaisia näkemyksiä.

Käsiteltävänä olevalla lakialoitteella pyritään vakavasti siihen, että tavalla tai toisella julkisuusperiaatteen toteutumista hallinnossa lisätään. Ellei muilta tahoilta ole parempia ehdotuksia esitettävänä, rohkenen toivoa, että esillä olevaan lakialoitteeseen suhtaudutaan vakavasti ja että se tulee asianmukaisesti käsitellyksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään toiseen lakivaliokuntaan.

19) Ed. Uiton ym. lakialoite n:o 63 laiksi maan myymisestä asuntotuotantoon Järvenpään kaupungille

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

20) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 64 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 106 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Viittasin jo aikaisemmassa puheenvuorossani siihen, että tämä muutosehdotus tulo- ja varallisuusverolain 106 §:ään liittyy olennaisella tavalla hallituksen strategiaan saada tämä laki mahdollisesti voimaan monivuotisena käyttämällä kiristysaseena yksinhuoltajille annettavia etuja. Nyt käsillä oleva pykälä on täysin saman sisältöinen kuin hallituksen ehdotus. Haluaisin, että nämä pykälät seuraisivat toisiaan eduskuntakäsittelyssä kuin hai laivaa niin, ettei päästäisi joulukuussa sanomaan, että oppositio on jollakin tavalla tuhoamassa yksinhuoltajille annettavan verovähennyksen.

Jos hallitus, siinä vaiheessa, kun oppositio panee tämän lain yksivuotiseksi, edelleen pitää kiinni omasta esityksestään ja panee siinä tapauksessa yksinhuoltajavähennyksen verolle, meillä on sellainen pykälämuutosesitys, että yksinhuoltajat saavat sen verovähennyksen, jota hallitus koettaa käyttää kiristysaseena. Sen takia minä toivon, että myös tämä pykälä tulisi käsitellyyn samassa yhteydessä kuin nämä muut lakiesitykset, ja ehdotan, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon tiistaina pidettävään täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää

valiokuntaan, on se jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Seppäsen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

21) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 66 laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kohijoki: Arvoisa rouva puhemies! Vaikeavammaisia sotainvalideja, kuten esimerkiksi sotasokeita ja selkäydinvammaisia, kodeissaan hoitaneet aviopuolisot ovat toimineet vuosikymmenien ajan niin uhrautuvasti, että vaikea on löytää muuta sen kaltaista uhrautuvaisuutta. Heille, vaikeavammaisten sotainvalidien aviopuolisolle se on merkinnyt paitsi suunnattoman suurta ja raskasta työmäärää myös sitä, että he ovat menettäneet työeläketurvansa. Valtiolle on kertynyt varsin huomattavat kustannussäästöt, kun tässä tarkoitetuille vaikeavammaisille ei ole tarvinnut rakentaa ja ylläpitää kalliita laitospaikkoja.

Kuten tämän lakiesityksen perusteluista näkyy, on rintamaveteraaniasiain neuvottelukunta arvioinut, että työelämästä vaikkapa vain kymmenen vuotta poissa olleen samalta ajalta työeläketurvansa menettäneen sotainvalidin puolison työeläke jää nettomäärältään noin 800 markkaa pienemmäksi, kuin jos hän olisi vastaavana aikana ollut ansiotyössä ja saanut vaikkapa ainoastaan vähimmäispalkkaa työstään.

Tällä lakiesityksellä pyritään vain osittain kompensoimaan eläketurvan menetystä, kun

ehdotetaan sotilasvammalakiin lisättäväksi 14 a §, jossa säädettäisiin maksettavaksi huoltoeläke korotettuna 35 prosentilla leskelle, joka on hoitanut vähintään kymmenen vuoden ajan aviopuolisoaan, jonka työkyvyttömyysaste on vahvistettu vähintään 80 prosentiksi ja joka sotainvalidi on kuollut 1.1.1981 taikka sen jälkeen.

Tässä esityksessä ehdotetun vähäisen lisäeläketurvan toteuttaminen tulisi merkitsemään aluksi enintään 4 miljoonan markan suuruisia menoerää vuodessa, mutta huoltoeläkkeen saajien vähentyessä määrärahan tarve vuosi vuodelta vähenee jyrkästi ja poistuu aikanaan kokonaan.

Arvoisa puhemies! Käsittelemällä tämän lakiesityksen joutuisasti ja hyväksymällä sen mahdollisimman pian voimaan tulevaksi valtiovalta voisi nyt samalla osoittaa arvostavansa niitä uhrauksia, jotka isänmaan vapauden puolesta on ollut annettava. Niiden raskaiden uhrausten vähäisestä lievittämisestä on kysymys tässä lakiesityksessä. Kovin moni kotona vaikeavammaista sotainvalidia vuosikymmenet hoitanut aviopuoliso on jo ehtinyt poistua tästä ajasta saamatta aikanaan oikeudenmukaista vähimmäiskorvausta valtiovalta huoltoeläkkeen muodossa. Ne, joita tämä lakiesitys hyväksyttynä tulisi koskemaan, ovat jo varsin iäkkäitä. Sen vuoksi tällä asialla on jo kiire, jotta huoltoeläkkeen vähäinen lisäturva tavoittaisi heidät nyt, kun heitä vielä on.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

22) Ed. Kohijoen lakialoite n:o 67 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kohijoki: Arvoisa puhemies! Sodasta kärsimään joutuneita edustavien järjes-

töjen ja niiden jäsenten keskuudessa pantiin järkytyksellä merkille se kaavamaisuus heitä kohtaan, kun viime vuoden lopulla tulo- ja omaisuusverolakia muuttamalla vuoden 1989 alusta lukien poistettiin sodasta kärsimään joutuneiden hyväksi tehtyjen määräsuurusten lahjoitusten, 1 000—150 000 markan suurusten lahjoitusten, vähennysoikeus valtionverotuksessa. Sodasta kärsimään joutuneiden hyväksi tehdyillä lahjoituksilla on perinteisesti ollut tärkeä merkitys siinä vapaaehtoisessa huoltotyössä, jota heidän auttamiseen tässä maassa on viime sotien jälkeisinä vuosikymmeninä tehty.

Jo sodan aikana näki valtiovalta välttämättömäksi luoda kanavat kansalaisten vapaaehtoiselle avustustoiminnalle. Vuodesta 1949 lähtien lahjoituksia on vastaanottanut Sotainvalidien Kannatusyhdistys ry., jolle valtiovarainministeriö myönsi oikeuden, jonka mukaan yhdistykselle tehdyistä määräsuuruisista lahjoituksista lahjoittajalla on oikeus verovähennykseen. Sanotun, keskuselimeksi nimetyn yhdistyksen välityksellä on tehty lahjoitukset suunnattu Sotainvalidien Veljesliiton lisäksi myös mm. Suomen Sotaveteraaniliitolle, Rintamiesveteraanien Liitolle ja Kaatuneiden Omaisten Liitolle.

Kuluneiden yli neljän vuosikymmenen ajan selostettu järjestelmä on toiminut hyvin eikä sen soveltaminen ole tuottanut myöskään viranomaisille vaikeuksia. Sotainvalidien, veteraanien, sotaleskien ja heidän perheidensä hyväksi tehdyillä lahjoituksilla on voitu ratkaisevalla tavalla paikata niitä aukkoja, joita yhteiskunnan sosiaali- ja terveydenhuollon turvassa on ollut ja edelleen yksittäistapauksissa ilmenee. Suoranaisen taloudellisen tuen lisäksi on lahjoitusvaroilla voitu mm. järjestää kuntoutustoimintaa, rahoittaa sotavammaisten hoitolaitoksien rakentamista ja niiden välinehankintoja, tukea asuntojen korjaustoimintaa ja hankintaa sekä ylläpitää sotilasvammakorvauksia koskevaa neuvontatoimintaa.

Edellä kerrottua yhteiskunnan kannalta tärkeää avustustoimintaa on huomattavasti kannustanut ja lisännyt lahjoittajille määrättyä oikeutta verovähennykseen. Esimerkiksi sotainvalidien ja heidän vanhuudenhuoltonsa hyväksi kertyi vuonna 1987 verovähennykseen oikeuttavia lahjoituksia 2,4 miljoonan markan arvosta. Toisaalta on edelleen nähtävissä myös mittava huollon ja

tuen tarve, sillä maassamme on yhä lähes 300 000 sotiemme veteraania, joista 43 000 on sotainvalideja, sekä yli 20 000 sodassa kaatuneiden ja sotavammaisten leskeä.

Kun tässä tarkoitettujen lahjoitusten verovähennys-oikeus epäoikeudenmukaiseksi koettulla lain muutoksella poistettiin, ovat sen kielteiset seuraukset jo selvästi nähtävissä ja koettavissa. Eräänä esimerkkinä olen tämän lakiesityksen perusteluissa maininnut, että jo yhden ainoan veteraanijärjestön kaltaisen yhteisön eli Sotainvalidien Veljesliiton saamat lahjoitukset ovat kuluvan vuoden 1989 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana vähentyneet puolella edelliseen vuoteen vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Saman kaltainen on kehitys muidenkin veteraanijärjestöjen sekä myös Kaatuneiden Omaisten Liiton hyväksi tehtävien lahjoitusten osalta.

Sodasta kärsimään joutuneiden hyväksi tehtävien lahjoitusten verovähennys-oikeuden poistamisesta huolimatta Suomessa kuitenkin edelleen koetetaan saada vapaaehtoisilla keräyksillä varoja sodasta kärsimään joutuneille, joille valtion taholta saatu tuki ei ole muodostunut aina edes välttäväksi. Perinteisesti vietettävän sotainvalidiviikon avauspuheessaan tasavallan presidentti tänäkin syksynä esitti arvokkaan tunnetun vetoomuksensa Suomen kansalle keräysvarojen saamiseksi tukemaan ikääntyvien ja ikääntyneiden veteraanien ja siinä tapauksessa sotainvalidien vanhuudenturvaa.

Arvoisa puhemies! Edellä lyhyesti esittämälläni perusteilla toivon, että myös tämä eduskunnalle esitetty tulo- ja omaisuusverolain vähäinen muutos tulisi eduskunnan käsittelyssä pian hyväksytyksi. Myönteisellä ratkaisullaan eduskunnalla on nyt mahdollisuus tässäkin asiassa osoittaa sodasta eniten kärsimään joutuneille sitä arvostusta, jonka he isänmaamme vapauden puolesta antamiensa uhrausten ja tekojensa perusteella ovat ansainneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

23) Ed. Linnainmaan lakialoite n:o 68 laiksi etuostolain 15 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Linnainmaa: Arvoisa puhemies! Hallitus on tämän istuntokauden alkaessa antanut eduskunnalle lakiesityksen n:o 104, joka koskee etuostolain muuttamista. Esityksellään hallitus pyrkii parantamaan kuntien maanhankintamahdollisuuksia. Odotettavissa onkin, että yhä useammin kunnat tulevat käyttämään nyt tekeillä olevan lakiuudistuksen suoma etuostomahdollisuutta.

Esityksensä perusteluosassa hallitus toteaa, että etuosto-oikeus on pitkälti vapaaehtoiisiin kauppoihin rinnastettavissa oleva kunnan maanhankintakeino. Samassa yhteydessä hallitus korostaa, että etuosto-oikeuden käyttö ei vaikuta alkuperäisen maanomistajan asemaan, koska hän on kaupassa jo luopunut maastaan ja saa kunnalta täsmälleen saman hinnan, minkä olisi saanut ostajalta. Kunta vain tulee alkuperäisessä kauppakirjassa mainitun ostajan tilalle samaan asemaan ja samoin velvoittein kuin tämä oli. Alkuperäisen maanomistajan asema tulee näin turvatuksi.

Valitettavasti hallitus ei esityksessään ole lainkaan kiinnittänyt huomiota alkuperäisen ostajan aseman turvaamiseen. Ostaja on lähes poikkeuksetta sitoutunut myös johonkin muuhun oikeussuhteeseen, yleensä velkasuhteeseen, täyttääkseen kaupan ehdot. Kaupan rauettua kunnan käyttäessä etuosto-oikeutta alkuperäisen ostajan asema muodostuu ongelmalliseksi ja usein kohtuuttomia taloudellisia tappioita tuottavaksi.

Nykyisten säännösten mukaan kunnan on korvattava alkuperäiselle ostajalle, mitä tämä on ennen etuoston käyttämistä suorittanut, sekä kaupan johdosta syntyneet tarpeelliset kustannukset, joiden tulkitaan sisältävän pääsääntöisesti ainoastaan kauppakirjan laatimispalkkion sekä tähän liittyvät asianajotoimiston tai vastaavan kulut.

Edelleen nykyisten säännösten mukaan kunnan on maksettava ostajalle tämän kunnan suorituksen maksupäivästä lukien 5 prosentin korko. Nykyisin etuostolain 15 §:n 2 momentin mukainen 5 prosentin korkokorvaus ei kata alkuperäisen ostajan korkokus-

tannuksia. On täysin kohtuutonta, että alkuperäisen ostajan vahingoksi jää pankin antolainauskoron ja etuostolain mukaisen viiden prosentin koron erotus.

Alkuperäinen ostaja on joutunut rahoituksen järjestämisestä maksamaan rahoituslaitokselle myös muita kuluja, joita ei voimassa olevan etuostolain 15 §:n nojalla hänelle korvata. Tällaisia kuluja ovat pankin perimät kulut, leimavero, luotonvarausprovisio tai järjestelypalkkio sekä takausprovisio. Esimerkiksi 1 miljoonan markan lainasta nämä lisäkulut tekevät noin 30 000 markkaa ja jäävät siis ostajan tappioksi kokonaan edellä mainitun korkotappion lisäksi.

Etustolakia aikanaan säädettäessä on ollut varmaankin tarkoitus korvata alkuperäisen ostajan kustannukset täysimääräisinä. Lain kirjaimen mukaan tämä ei kuitenkaan nykyolosuhteissa toteudu. Nyt tekemäni lakialoitteen tarkoitus on, että alkuperäisessä kaupassa ostajana olleen taloudellinen asema tulee turvatuksi siten, että hänelle korvataan kaikki ne todelliset kustannukset, jotka kunnan etuosto-oikeuden käyttäminen hänelle aiheuttaa. Vaatimus on mielestäni kohtuullinen. Onhan nimenomaan tuo ostaja etsinyt, löytänyt ja valmiiksi neuvotellut kunnalle kohtuullisen maakaupan.

Toivon, että valiokunta, jolle lakialoitteeni tulee käsiteltäväksi, kiinnittää vakavaa huomiota esille tuomaani epäkohtaan ja ottaa lakialoitteen pikaisesti käsiteltäväksi tai huomioi sen sisällön käsitellessään hallituksen etuostolain uudistusesitystä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

24) Ed. Pekkarisen ym. lakialoite n:o 69 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

liikennevaliokuntaan

25) Asetus 1 päivältä syyskuuta 1989 liikenneministeriön hallinnonalan eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta (A n:o 19)

valtiovarainvaliokuntaan

26) Asetus 8 päivältä syyskuuta 1989 valtio-neuvoston kanslian eräistä virkajärjestelyistä (A n:o 20)

27) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7 (A n:o 11)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola